

ORIENTACIONS PER A L'EXAMEN DE LLATÍ

BLOC 1: La llengua llatina

1. Característiques d'una llengua flexiva. Nocions bàsiques de fonètica i de prosòdia.
2. Morfosintaxi nominal. Flexió del nom substantiu i del nom adjectiu. Valor sintàctic bàsic dels casos. Reconeixement de formes considerades irregulars que apareixen amb un elevat índex de freqüència.
3. Morfosintaxi pronominal. Els pronoms anafòrics, demostratius, indefinits, interrogatius, personals, possessius i relatius.
4. Morfosintaxi verbal. Formes personals actives i passives que presenten un índex elevat de freqüència (present i pretèrits perfet, imperfet i plusquamperfet d'indicatiu i de subjuntiu); formes no personals actives i passives (participis de present i de passat; infinitius de present i de passat); formes considerades irregulars que apareixen amb un elevat índex de freqüència. Construccions de participi i d'infinitiu.
5. Sintaxi de l'oració simple.
6. Sintaxi de l'oració complexa. Coordinació. Subordinació d'aparició més freqüent en llatí. Oracions de relatiu. Construccions introduïdes per les conjuncions CVM (temporals i temporals-causals), VT (completives, finals, consecutives) / NE (completives i finals) i VT NON (consecutives).
7. Preposicions i conjuncions més habituals.

BLOC 2: Els textos llatins i la seva interpretació

1. Traducció de textos originals en prosa de qualsevol època de la llatinitat, excepció feta dels que presenten formes amb dificultats foneticomorfològiques que poden dificultar-ne la comprensió.
2. Anàlisi morfosintàctica dels elements que conformen el textos llatins.
3. Ús del diccionari de llatí.

BLOC 3: El lèxic llatí

1. Expressions llatines dels registres estàndard i culte del català. (Vegeu annex 1).

BLOC 4: Roma i la pervivència de la cultura clàssica

1. Civilització romana.

- 1.1. Urbanisme (disseny, fundació i traçat de les ciutats, muralles) i obres públiques (aqüeductes, ponts i vies).
- 1.2. L'habitatge (*domus*, *uillae* i *insulae*).
- 1.3. El temps d'oci. Forma i funció dels edificis (teatre, amfiteatre, circ i termes) i activitats que s'hi desenvolupaven.
- 1.4. Els temples.

2. Patrimoni arqueològic.

- 2.1. La presència romana a Catalunya: *Barcino*, *Emporiae*, *Ilerda*, *Tarraco*.
- 2.2. La presència romana a la resta d'Hispania. *Emerita Augusta*. (Vegeu annex 2).

3. Literatura. Principals gèneres i autors llatins.

- 3.1. Poesia dramàtica: Plaute i Terenci.
- 3.2. Poesia èpica: Virgili. Les *Metamorfosis* d'Ovidi, un poema epicodidàctic.
- 3.3. Poesia lírica: Horaci.
- 3.4. Poesia elegíaca: Ovidi.
- 3.5. Prosa historiogràfica: Tit Livi.
- 3.6. Oratòria: Ciceró.

Els estudiants hauran de llegir:

Ovidi, *L'art d'estimar* (obra completa).

Livi, *Història de Roma. Llibre I*, d'acord amb la selecció següent: Prefaci. Orígens-Ròmul (1-17); Numa (18-21); Horacis i Curiacis. Mort d'Horàcia (23-26); Tarquini Prisc: origen, establiment a Roma i elecció reial (34-35); Servi Tul·li: obra de govern (42-44); Tarquini el Superb: origen i elecció reial (46.4-49), construcció del temple de Júpiter al Capitoli i aparició de prodigis diversos (55-56), setge d'Àrdea, episodi de Lucrecia i derrocament de la monarquia (57-60).

Atès que s'estudien els quatre autors més significatius de la literatura llatina de l'època d'August (Virgili, Horaci, Ovidi i Livi), és convenient que el professor / la professora els presenti de forma conjunta i incideixi en el context sociopolític de l'època, com a marc general que explica les característiques de la producció dels literats esmentats, i en el paper que van jugar August i Mecènàs. Igualment és convenient presentar l'obra de Plaute i de Terenci de forma conjunta, subratllant-ne les semblances i diferències bàsiques.

ANNEX 1. LLISTA DE LOCUCIONS I CITACIONS LLATINES 1

Expressions d'origen morfològic divers que s'han adaptat a l'ortografia catalana i s'usen com a sintagmes nominals en diferents àmbits.

[Un] accèssit	[Un] memoràndum
[Una] addenda	[Un] plus
[Un] àlies / <i>alias</i>	[Una] postdata
[Un] alter ego	[Ei] quid
[Un] esnob	[Ei] quòrum
[Un] ex-libris	[Un] rictus
[Un] lapsus	[Ei] súmmum
[Un] maremàgnum	[La] vis còmica
[L'] ínterim	[Un] ultimàtum

Expressions d'origen morfològic divers que no s'han adaptat a l'ortografia catalana i s'usen en àmbits diferents com a sintagmes nominals en la forma llatina.

[Un] <i>casus belli</i>	[Un] <i>primus inter pares</i>
[Una] <i>conditio sine qua non</i>	[Un] <i>quid pro quo</i>
[Un] <i>modus operandi</i>	[Una] <i>rara avis</i>
[Un] <i>modus vivendi</i>	[L'] <i>statu quo</i>
[L'] <i>opera prima</i>	[La] <i>vox populi</i>

Expressions d'àmbit general amb sentit adverbial temporal.

<i>A posteriori</i>	<i>In extremis</i>
<i>A priori</i>	<i>In fraganti (d'in fragranti)</i>
<i>Ab illo tempore</i>	<i>Ipso facto</i>
a. m. (<i>ante meridiem</i>)	p. m. (<i>post meridiem</i>)
<i>In articulo mortis</i>	<i>Sine die</i>

Expressions d'àmbit general amb sentit adverbial modal.

<i>Ad hoc</i>	<i>In mente</i>
<i>Ad nauseam</i>	<i>Lato sensu</i>
<i>Bis</i>	<i>Motu proprio</i>
<i>Ex aequo</i>	<i>Sic</i>
<i>In albis</i>	<i>Stricto sensu</i>
<i>In crescendo</i>	<i>Volens nolens</i>
<i>In extenso</i>	

Expressions usades principalment en l'àmbit jurídic.

<i>De facto</i>	<i>Pacta sunt servanda</i>
<i>De iure</i>	<i>Patria potestas</i>
<i>Dura lex, sed lex</i>	<i>Persona non grata</i>
<i>Ignorantia legis non excusat</i>	<i>Sub iudice</i>
<i>In dubio pro reo</i>	

¹ A efectes de tipografia, a la PAU tots els llatínismes, tant si s'han adaptat a l'ortografia catalana com si no, apareixeran en lletra cursiva; així, doncs, hi figuraran *accèssit*, *vis còmica*, *rigor mortis*, *prorata*, *cum laude*, etc.

Expressions usades principalment en l'àmbit mèdic.

Coitus interruptus
Delirium tremens
In vitro - In vivo

Placebo
Rigor mortis

Expressions usades principalment en els àmbits socioeconòmic i polític.

Curriculum vitae
 Dèficit
Per capita
 Prorrata / prorrateig [*pro rata parte*]

Ràtio
 Referèndum
 Superàvit

Expressions d'origen cristià que s'usen en àmbits generals.

Inri
 Mea culpa
 Peccata minuta
Per saecula saeculorum

Rèquiem
RIP (requiescat in pace)
Vrbi et orbi

Expressions referides generalment a l'àmbit universitari

Cum laude

Honoris causa

Expressions usades per referir-se a tòpics literaris

Aurea mediocritas

Beatus ille

Aforismes i expressions proverbials

Ad Kalendas Graecas
Alea iacta est
Audaces fortuna iuvat
Cum grano salis
De gustibus non disputandum
Errare humanum est
Facta, non uerba

Intelligenti pauca
Mens sana in corpore sano
Nihil noui sub sole
Non plus ultra
Veni, uidi, uici
Verba uolant, scripta manent

Altres expressions d'ús general

Cf. (confer)
 Etcètera
i. e. (id est)
Idem
In situ
Inter nos

Per se
Post scriptum
Sui generis
Viceversa
Vid. / V. (vide)

ANNEX 2. RELACIÓ DELS MONUMENTS ROMANS DE CATALUNYA I D'HISPÀNIA QUE CAL CONÈIXER.

Els pertanyents a les ciutats i territoris de Barcino, Emporiae, Ilerda, Tarraco i Emerita Augusta.

A més, quan escaigui, els estudiants hauran de poder esmentar, com a mínim, dos exemples concrets (de Catalunya o de la Península Ibèrica) de cadascun dels següents monuments: aqüeductes, vies, ponts, muralles, teatres, amfiteatres, circs, termes i temples. Només a tall d'exemple, trets els que ja formen part dels jaciments de les ciutats suara esmentades, adjuntem la llista següent:

Aqüeductes: Sant Jaume dels Domenys, Segòvia.

Vies: Augusta (via Annia o ramal del Capsacosta), "de la Plata".

Ponts: Martorell, Alcántara, Salamanca.

Muralles: Girona, Lugo, Astorga.

Teatres: Cartagena, Clúnia, Sagunt, Itàlica.

Amfiteatres: Itàlica, Segòbriga.

Circs: Toledo.

Termes: Badalona, Caldes de Montbui, Caldes de Malavella, Sant Boi de Llobregat.

Temples: Vic, Évora.